

Hoe kunnen we woorden gebruiken zodat ze een figuurlijke betekenis krijgen?

Bouwsteen 2: Beeldspraak

Deze fase in een notendop:

In deze lessenreeks gaan we verder met een vorm van beeldspraak. Het begrip metafoor zal in deze les centraal staan. Vermits muziek tegenwoordig een serieuze impact heeft op onze maatschappij, brengen we het nieuw begrip aan via liedjesteksten. De leerlingen geven meer betekenis aan liedjes en krijgen op die manier een nieuwe kijk op die verschillende liedjes. Ze ontdekken de meerwaarde en het doel van metaforen.

Tijd: 1u – 2u

Leerdoelen: De leerlingen kunnen

- betekenis geven aan een metafoor.
- metaforen herkennen in liedjesteksten.
- metaforen die gebruikt worden in liedjesteksten uitleggen in hun eigen woorden.
- een metafoor creëren met behulp van creatieve verbeelding.

Taal-doelen: De leerlingen kunnen

- informatie halen uit liedjesteksten
- plezier hebben aan en gemotiveerd raken voor taal via cultuur, luisteren, lezen, spreken, schrijven, interactie en inzicht in het taalsysteem.
- zich creatief uitdrukken met taal en gebruiken daarbij verschillende expressievormen.
- de meerwaarde zien in literaire teksten voor zichzelf en voor het verruimen van hun leefwereld.
- inzicht verwerven in diverse aspecten van het taalsysteem: klanken, woorden, zinnen, teksten, betekenissen, spelling, interpunctie.

Muziek-doelen: De leerlingen kunnen

- een divers aanbod van cultuur beleven via muziek.
- hun gedachten, gevoelens en voorkeuren uitdrukken bij het luisteren naar muziek.

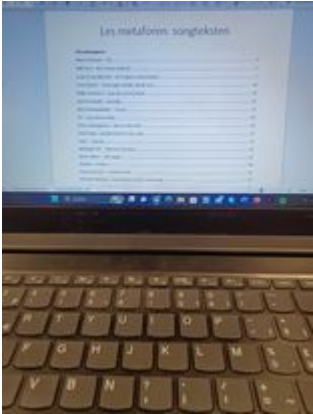
Leerinhouden: Beeldspraak, metaforen, songteksten, tekstdoel, ...

Randvoorwaarden:

Materiaal voor klasgebruik:

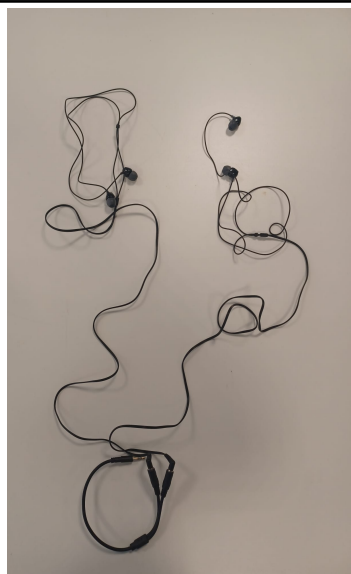
E-device

Geluidsbron	
Materiaal per 4 leerlingen:	
Oranje kaarten (Nederlandstalige fragmenten van songteksten)	
Gele kaarten (Engelstalige fragmenten van songteksten)	
Blauwe kaarten (Franstalige fragmenten van songteksten)	
Groene kaarten (Duitstalige fragmenten van songteksten)	
Rode kaarten (Spaanse fragmenten van songteksten)	
Roze kaarten (Italiaanse fragmenten van songteksten)	
Witte kaarten (antwoorden)	
Songteksten (digitaal)	
E-device	

2 paar oortjes

Audio splitter

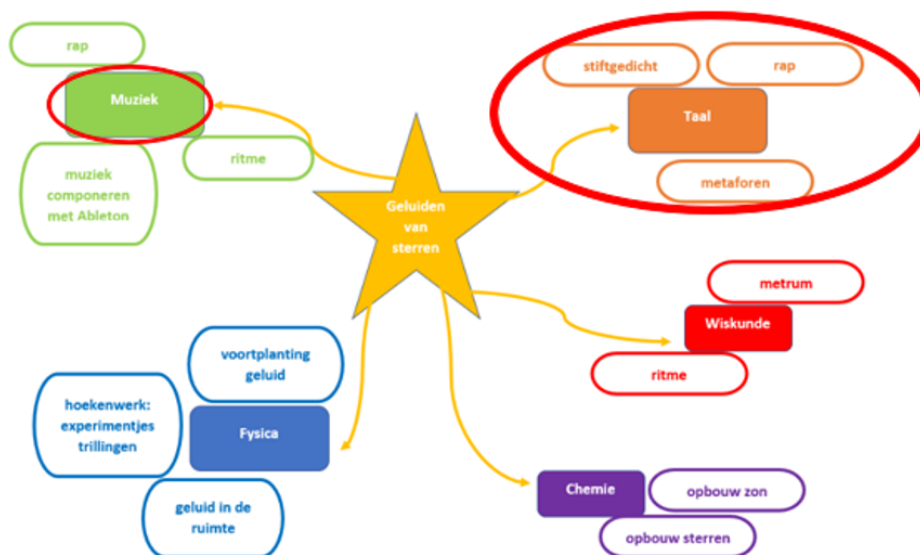
Voorkennis leerlingen:

- o De leerlingen weten dat beeldspraak een figuurlijk taalgebruik is.
- o De leerlingen weten dat liedjes een achterliggende betekenis kunnen hebben.

Externen: Geen

Beschrijving leeractiviteiten:

Deel conceptenmap dat bij deze leeractiviteit hoort:

Overzicht leeractiviteit: timing + hoe te organiseren + hulpmiddelen

Beschrijving leeractiviteit	Duur	Hoe organiseren?	Hulpmiddelen
-----------------------------	------	------------------	--------------

1.	Interactieve conversatie over muziek	5'	1. We beginnen de les met een interactief gesprek over liedjes, muziek, artiesten, ... Eventuele vragen die kunnen gesteld worden: - Luisteren de leerlingen regelmatig naar liedjes? In welke taal wordt er gezongen? - Zijn er leerlingen die misschien zelf een direct verband hebben met muziek? Zingen ze of spelen ze een instrument? Schrijven ze songteksten, ...? - Wie is hun favoriete artiest? - Gaan ze soms naar concerten of muziekshows?	Geen hulpmiddelen
2.	Het beluisteren van een Nederlandstalig lied en de songtekst hiervan ontleden	7'	1. Klassikaal een Nederlandstalig liedje laten beluisteren. We achterhalen samen de betekenis van de songtekst. We gaan dit doen met het liedje Mia van Gorki omdat het lied aansluit met het thema van het project.	- Leerlingen-bundel p. 14 - Ppt
3.	Ontdekking van metaforen	20'	1. We gaan verder met een geselecteerd fragment uit de songtekst waarin de metaforen zijn aangeduid met een kleurtje. We achterhalen klassikaal de betekenis van die metaforen. 2. We maken eveneens ook een terugkoppeling naar het dagelijks leven. We laten de leerlingen een aantal voorbeelden geven (mag eventueel in een andere context). 3. We voeren dezelfde opdracht uit met een Engelstalige songtekst. De leerlingen zullen de metafoor	- Leerlingen-bundel p. 14 – 16 - PowerPoint

			moeten zoeken en uitleggen.	
4.	Opdracht in groepjes van 4	20'	1. Klassikaal uitleg geven over de opdracht (3 min.). 2. De klas in groepjes van 4 opdelen: - Elk groepje krijgt het voorziene materiaal.	- Oranje kaarten - Gele kaarten - Blauwe kaarten - Groene kaarten -Roze kaarten - Rode kaarten - Witte kaarten (antwoorden) - Songteksten digitaal voorzien - Laptop en oortjes
5.	Gemeen-schappelijk afsluitmoment	10'	1. We laten de leerlingen vertellen wat ze ervan vonden. Bovendien laten we ze nog een Exit-ticket maken. Ze krijgen daar enkele minuten de tijd voor. De bedoeling is dat ze nu zelf een creatieve zin bedenken met een metafoor inbegrepen. Ze gebruiken hiervoor een woord uit de lijst.	- Exit-ticket

Extra uitgebreide info bij leeractiviteit:

1. Algemene inleiding van deze bouwfiets

De leerkracht start de les met een kort overzicht over het doel van deze les. De leerkracht vertelt in enkele woorden wat er van de leerlingen wordt verwacht deze les. Het inkleurmodel wordt eveneens kort besproken. Uiteindelijk wordt klassikaal 'set the scene' gelezen, vermits een aantal leerlingen niet zullen weten wat beeldspraak is.

2. Het begrip metafoor aanbrengen

Deze fase van de les wordt er gestart met het beluisteren van een liedje. Nadien is het de bedoeling dat we hier samen de betekenis van de lyrics achterhalen. Waarover gaat het liedje precies? Wat is het hoofdonderwerp van het liedje? Wat is het doel van het liedje?

Daarna willen we de verwondering een beetje opwekken. Een liedje is eigenlijk veel meer dan enkel en alleen een songtekst die gezongen wordt. Hierbij laten we de songtekst ook visueel zien. In de songtekst zullen enkele metaforen worden aangeduid. We geven nog niet meteen prijs dat dat metaforen zijn, maar we ontleden samen de zinnen met de

metaforen in verwerkt. Wat bedoelen ze eigenlijk hier met dat woord...?

Uiteindelijk geven we dat dan een naam: 'metafoor'. Op die manier wordt het begrip metafoor ingeleid.

We kunnen nadien ook een terugkoppeling maken naar het dagelijks leven. We laten de leerlingen een aantal voorbeelden geven waar ze metaforen in het dagelijks leven gebruiken (mag in een andere context).

Zodra ze het begrip metafoor onder de knie hebben, gaan we ons terug op de ruimte focussen.

We bespreken ook kort een Engels of een Franstalig liedje en ontdekken klassikaal de metaforen en de betekenis hiervan.

3. **Opdracht metaforen in songteksten**

Om de opdracht te kunnen uitvoeren, worden de leerlingen in groepjes verdeeld. Elk groepje ontvangt een aantal kaartjes met Nederlandstalige, Engelstalige, Franstalige, Duitstalige, Spaanstalige en Italiaanstalige songteksten. De leerlingen zullen zelf een aantal kaartjes met verschillende fragmenten van songteksten kunnen kiezen. Ze gaan telkens op zoek naar de metaforen en proberen vervolgens uit te leggen naar wat de metafoor precies verwijst. De leerlingen kunnen nadien via de verbeterkaartjes de opdracht verbeteren.

De fragmentjes van de verschillende liedjes worden op kaartjes weergegeven.

- Taal per kleur
 - o oranje kaarten □ Nederlandstalige liedjes
 - o gele kaarten □ Engelstalige liedjes
 - o blauwe kaarten □ Franstalige liedjes
 - o rode kaart □ Spaanstalig liedje
 - o groene kaart □ Duitstalig liedje
 - o roze kaart □ Italiaanstalig liedje
 - o witte kaarten □ verbetering
- Voorkant kaartje de zanger en de titel van het lied
- Achterkant kaartje het fragment van het liedje
- Laat de leerlingen de kaartjes allemaal op de bank leggen. De bedoeling is dat ze een kaartje kiezen dat ze het aantrekkelijkst vinden. Ze draaien het kaartje om en gaan op zoek naar de metaforen.
- Nadien nemen ze een ander kaartje

Ondersteunend materiaal voor leerlingen en leerkrachten:

Dit zijn verdere verwijzingen naar concreet lesmateriaal voor leerlingen, zoals werkblaadjes, en voor leerkrachten, zoals PowerPoint presentaties. Mogelijks zal hier al naar verwezen worden in de beschrijving leeractiviteiten. Bedoeling is dat je hier een link maakt naar de respectievelijke werkblaadjes, presentaties, etc.

Cursus voor de leerkracht:

- Canva: [Verbetersleutel leerlingenbundel](#)
- Pdf: [Verbetersleutel leerlingenbundel](#)

Werkbundel:

- Canva: [Leerlingenbundel](#)
- Pdf: [Leerlingenbundel](#)

PowerPoint: [Beeldspraak](#)

Opdracht metafoor in songteksten:

- [Kaartjes opdracht metaforen](#)
- [Kaartjes verbetering](#)
- [Metaforen in liedjesteksten](#)
- [Songteksten](#)

Evaluatie: [Exit ticket](#)

Reader:

Dit zijn verwijzingen naar voor de leerkracht interessante bronnen over deze bouwsteen met extra achtergrondinformatie (filmpjes, boeken, artikels, websites, etc.)

Extra achtergrondinformatie:

- [Examenoverzicht.nl](#). (n.d.). *Wat is een Metafoor? (Uitleg + Voorbeelden)*. ExamenOverzicht. <https://www.examenoverzicht.nl/nederlands/metafoor#:~:text=Je%20maakt%20een%20vergelijken%20tussen,is%2C%20hoe%20beter%20de%20metafoor.>
- Rijnvis, D. (2022). Metaforen zoeken – hoe maak je een verhaal of boek beter met beeldspraak? Schrijfvis. <https://www.schrijfvis.nl/metafoor/>

ICT-tools: n.v.t.

Eindtermen:**Leerplandoelstellingen Katholiek Onderwijs, Basisoptie Moderne talen en wetenschappen:****Wetenschappen A-stroom:****Taal-doelen:** (Basisoptie Moderne talen en wetenschappen: Moderne talen (versie januari 2022) 1ste graad A-stroom D2019/13.758/031)

- LPD1: De leerlingen beleven plezier aan en zijn gemotiveerd voor taal via cultuur, luisteren, lezen, spreken, schrijven, interactie en inzicht in het taalsysteem.
- LPD8: De leerlingen drukken zich creatief uit met taal en gebruiken daarbij verschillende expressievormen.

Taal-doelen: (Frans 1ste graad A-stroom D2019/13.758/005 (versie januari 2022))

- LPD 10 De leerlingen zien de meerwaarde in van literaire teksten voor zichzelf en voor het verruimen van hun leefwereld.

Taal-doelen: (Nederlands 1ste graad A-stroom 11 (versie januari 2022) D2019/13.758/008)

- LPD 14 De leerlingen verwerven inzicht in diverse aspecten van het taalsysteem: klanken, woorden, zinnen, teksten, betekenissen, spelling, interpunctie.

Muziek-doelen: (Muziek 1ste graad A- en B-stroom D2019/13.758/023 (versie januari 2022))

- LPD1: De leerlingen beleven een divers aanbod van cultuur via muziek.
- LPD9: De leerlingen drukken hun gedachten, gevoelens en voorkeuren uit bij het luisteren naar muziek.

Ontwikkeld in samenwerking met: Spectrumcollege Campus Beringen Middenschool.